

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**Анотований
інформаційно-бібліографічний
показчик статей
з періодичних видань
ПРАВО. ЮРИДИЧНІ НАУКИ**

Чернігівський національний технологічний університет

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**Анотований
інформаційно-бібліографічний
показчик статей
з періодичних видань
Право. Юридичні науки
(I квартал)**

Чернігів, 2019

УДК 016:34(05)
А69

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Наукової бібліотеки Чернігівського національного технологічного університету
Протокол № 07/19 від 03.06.2019.р.

Рецензент:

Мороз Н. В., Директор Наукової бібліотеки Чернігівського національного технологічного університету

Анотований інформаційно-бібліографічний покажчик статей з періодичних видань. Право. Юридичні науки (І квартал) / уклад. Т. А. Сіденко. – Чернігів : Наукова бібліотека ЧНТУ, 2019. – 50 с.

Інформаційно-бібліографічний покажчик містить частково анотований огляд статей з періодичних видань, які бібліотека отримала за січень, лютий, березень 2019 року.

Добір матеріалу завершено 16.05.2019 р. Опис здійснено мовою оригіналу відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Слова і словосполучення скорочені відповідно до ДСТУ 3582-97 «Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила» и ГОСТ 7.11-2004 (ИСО 832:1994) «Библиографическая запись. Сокращение слов и словосочетаний на иностранных европейских языках».

Покажчик призначений для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, хто цікавиться періодичною пресою.

Покажчик випускається електронною вигляді. З покажчиком можна ознайомитись в Електронному архіві IRChNUT Чернігівського національного технологічного університету та на сайті бібліотеки.

ПРАВО. ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Право України : юрид. журн. / Нац. акад. право-вих наук України, Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. ун-т "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". – Київ : Ред. журн. "Право України", 1922. – Виходить щомісяця.

Право України. – 2019. – № 1.

Луць, Володимир. До історії розробки та прийняття Цивільного кодексу України (2003 р.) / Володимир Луць // Право України. – 2019. – № 1. – С. 16-26.

У статті аналізуються важливі історичні аспекти процесу розробки та прийняття Цивільного кодексу України 2003 р. (ЦК України). Метою статті є відтворення передумов та історичних етапів розробки та прийняття ЦК України як основного акта цивільного законодавства. Вказано, що для оновлення кодифікованого законодавства у приватноправовій сфері розпорядженням Міністерства юстиції України було створено три робочі групи по розробці проектів Цивільного, Сімейного та Господарського кодексів, які працювали незалежно одна від одної, що згодом призвело до певних розбіжностей у законодавчому вирішенні низки актуальних питань правового регулювання майнових та особистих немайнових відносин, зокрема за Цивільним та Господарським кодексами. Водночас згадано й про існування дискусій між "цивілістами" і "господарниками" у процесі розробки відповідних кодифікованих актів з приводу визначення природи та галузевої приналежності корпоративних правовідносин, а отже, і щодо предмета їх регулювання нормами цивільного чи господарського права. Зазначається, що основним завданням на перших етапах розробки проекту важливо було визначитися з концепцією нового ЦК України, яка мала вигляд багаторівневої системи, в якій на верхньому щаблі містилися її макроскладові (ідея природного приватного права, співвідношення природного права та закону, верховенство права у приватноправовій сфері тощо), а на нижніх – теорії окремих інститутів, їх частин та окремих положень. При визначенні в ЦК України предмета регулювання цивільного права важливим виявилось питання щодо співвідношення його з іншими галузями приватного права, зокрема сімейним правом. Вказується, що у структурі проекту ЦК України (книга восьма)

передбачалися деякі положення щодо міжнародного приватноправового регулювання цивільних відносин за участю іноземного елемента. Однак цю частину проекту було вилучено на останньому етапі проходження його у Верховній Раді України. Як зазначає автор, 5 червня 1997 р. проект ЦК України було прийнято у першому читанні (“за” проголосувало 230 народних депутатів). І лише 16 січня 2003 р. ознаменувалося датою прийняття цього вкрай важливого для України законодавчого акта – ЦК України.

Довгерт, Анатолій. Рекодифікація Цивільного кодексу України: основні чинники і передумови для старту / Анатолій Довгерт // Право України. – 2019. – № 1. – С. 27-41.

У статті з'ясовується наявність або “зрілість” певних чинників і передумов для початку процесу рекодифікації Цивільного кодексу України (ЦК України). Термін “рекодифікація” вживається автором у значенні системних суттєвих змістовних і структурних новацій чинного кодексу (або групи кодексів та законів), без створення нового. Проведення рекодифікації ЦК України потребує логіка подальшої трансформації суспільства, а саме формування правдивої й ефективної ринкової економіки як невід’ємної складової громадянського суспільства. Євроінтеграційна спрямованість України також виступає сьогодні найсуттєвішим чинником реформ в усіх сферах суспільства. Можна навіть сказати, що основним напрямом рекодифікації ЦК України є подальша “європеїзація” кодексу. Вагомим чинником сучасної рекодифікації цивільних кодексів багатьох країн, зокрема й України, стала світова (особливо європейська) тенденція до уніфікації та гармонізації приватноправового регулювання. Зусиллями сотень фахівців із країн Європи знайдені найоптимальніші та глобально-придатні правові норми (рішення) для багатьох сфер приватноправових відносин. Такі норми-рішення втілено у численних міжнародних документах з уніфікації приватного права. З огляду на сучасний якісний стан останніх, можна зробити висновок про достатнє “визрівання” міжнародної моделі реформ як чинника рекодифікації. Ще одним вагомим чинником для проведення рекодифікації ЦК України є новітні реформи приватного права в країнах Європейського Союзу, зокрема, розробка і прийняття нових кодексів та законів, модернізація “старих” цивільно-правових кодифікацій з урахуванням європейських й універсальних міжнародних документів. Сьогодні необхідно передумовою створення концепції та нормативного тексту проекту рекодифікації ЦК України стає

спроможність вітчизняної доктрини цивільного (приватного) права “очолити” та науково забезпечити реформаторський процес. Відзначаючи невідповідність окремих параметрів вітчизняної науки цивільного права європейським підходам, автор вважає, що їй загалом “під силу” забезпечити процес рекодифікації ЦК України. Що ж стосується обсягів, то, на думку автора, системних суттєвих змін і структурних новацій зазнають не тільки розділи зобов’язального права, а й усі книги кодексу.

Дзьобань, Олександр Догматичний напрям методології формування сучасної національної доктрини приватного права / Олександр Дзьобань, Віталій Яроцький // Право України. – 2019. – № 1. – С. 42-57.

Юридична методологія відіграє важливу роль у забезпеченні комплексного дослідження цивільно-правової матерії, адже застосування усього доступного арсеналу апробованих у юриспруденції методів забезпечує найбільш якісне вивчення кожного окремого напрямку цивілістичної проблематики. Зі свого боку врахування на законодавчому рівні обґрунтованих цивілістикою висновків та рекомендацій уможливорює подальше вдосконалення відповідних сегментів вітчизняного механізму цивільно-правового регулювання. Незважаючи на достатньо повно розроблену методіку тлумачення нормативно-правових актів на рівні інструментальної теорії права і наявність наукових праць, присвячених способам тлумачення договорів, механізм виявлення глибинної сутності більшості інших актів саморегулювання як різновидів приватноправових текстів достатньою мірою у цивілістиці не розроблений. Залишається також малодослідженим питання щодо можливості застосування єдиної стандартної сукупності методів пізнання явищ цивільно-правової реальності незалежно від специфіки об’єкта дослідження. Метою статті є спроба обґрунтування методологічної доцільності застосування герменевтики як одного з основних методів догматичного напрямку наукових досліджень у цивілістичній науці. Показано, що в ідеалі сучасні дослідження у цивілістиці повинні ґрунтуватися на трьох можливих рівнях наукового пізнання: догматичному, соціологічному та аксіологічному. Продемонстровано, що догматичний рівень полягає у дослідженні норм позитивного права, що містяться в актах цивільного законодавства України, приписів, які становлять зміст правових звичаїв й інших джерел цивільного права, а також положень договорів, статутів, регламентів та інших внутрішніх

документів юридичних осіб. Їх всебічне вивчення здійснюється за допомогою методів правової герменевтики з урахуванням актуальних потреб у регулюванні та волі, вираженої у правовій нормі. Обґрунтовується, що застосування герменевтичного підходу до дослідження цивільно-правової реальності дає змогу виявити системні проблеми в організації правової роботи окремих суб'єктів цивільних правовідносин, опрацювати пропозиції щодо її вдосконалення та окреслити шляхи досягнення поставлених завдань більш ефективними прийомами. Продемонстровано, що евристичний потенціал цього методу для здійснення досліджень у цивілістиці полягає в отриманні відомостей про смисл тексту, закладений у нього автором, і про те, для чого цей текст може бути використаний. У науковому дослідженні такий результат повинен бути проміжним, давати підставу для роздумів вченого про правові явища і служити приводом для виявлення проб лем в адекватності викладу фактичних обставин.

Майданик, Роман. Вчення про методологію приватного (цивільного) права України. Загальні положення / Роман Майданик // Право України. - 2019. - № 1. - С. 58-74.

Необхідність усталеного розвитку вітчизняного суспільства і права в умовах євроінтеграції та глобалізації зумовлює потребу у формуванні й застосуванні в Україні вчення про юридичну методологію права згідно з європейськими стандартами права. Мета статті полягає у характеристиці поняття, концепції і системи юридичної методології як базових елементів вчення про юридичну методологію приватного (цивільного) права України. Методологія приватного (цивільного) права є різновидом галузевої методології, яка визначає систему принципів і методи пізнання світоглядних уявлень про приватне (цивільне) право, а також вчення про цю систему. Методологія приватного права відображає специфіку суб'єктивних цивільних прав та інтересів, їх співвідношення з публічними правами й інтересами, що зумовлює особливості застосування або й наявність невідомих публічним правам методів, принципів і правових конструкцій. Приватне (цивільне) право України методологічно має ґрунтуватися на концепції соціологічного розуміння права, якій кореспондують законодавчо сформульовані (насамперед у Цивільному кодексі України) механізми розуміння права як інструмента “живого” права, згідно з яким норма права повинна застосовуватися і тлумачитися таким чином, щоб це відповідало реально існуючим суспільним відносинам на момент

застосування норми права. Сучасну методологію приватного (цивільного) права ліберального типу визначають дві основні концепції розуміння права – юридичного раціоналізму та юриспруденції інтересів, які сформувались як результат тисячолітньої еволюції західної традиції права. Концепція юридичного раціоналізму визнає правом не так формально закріплену в законі “мертву” норму, як творення права внаслідок застосування права уповноваженими державними органами і приватними особами. Методологія юридичного раціоналізму заснована на системному аналізі суспільних відносин з урахуванням всіх істотних для права соціальних регуляторів (економіка, етика, релігія тощо). Сутність терміна “юриспруденція інтересів” полягає в тому, що замість отримання результату шляхом логічного тлумачення понять норма закону розглядається як розумне і цілеспрямоване-вирішення законодавцем певного конфлікту інтересів. Суб’єкт застосування права повинен розпізнавати інтереси, що охороняються законом, і дотримуватися їх при застосуванні норм законодавства і вирішенні спору. Пошук справедливого рішення повинен ґрунтуватися не на суб’єктивному уявленні про справедливість конкретного суб’єкта застосування права, а здійснюватися в межах методики телеологічної юриспруденції цінностей, згідно з якою справедливість при вирішенні юридичного спору полягає в забезпеченні балансу інтересів учасників конфлікту відповідно до охоронюваних законом цінностей. Поділ методології приватного права на окремі методологічні сфери та інструменти передбачає поділ правових явищ, які становлять предмет методології приватного права, залежно від їх змісту і характеру, на дві частини – загальну та особливу, кожна з яких поділена на розділи.

Дзера, Олександр. Принципи інституту права власності вимагають додаткових законодавчих гарантій / Олександр Дзера // Право України. – 2019. – № 1. – С. 75-92.

У статті висвітлюються визначальні правові засади, що забезпечують ефективну реалізацію норм інституту права власності, принципи непорушності, зокрема принципи непорушності права власності, презумпції правомірності набуття права власності, встановлення правового режиму власності виключно законом, рівність захисту прав усіх суб’єктів права власності та ін. Стверджується, що загалом норми інституту права власності забезпечують реалізацію власниками прав володіння, користування

належним їм майном, за кріплених у Конституції та інших законах України. Аналіз українського законодавства про власність дає підстави для висновку про те, що воно відповідає положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Аналізуються також проблеми, які виникають у зв'язку з застосуванням на практиці чинного законодавства, наявність у ньому певних прогалин і суперечностей, особлива увага надається конфіскаційній правовій політиці. Зазначається, що ст. 354 Цивільного кодексу України (ЦК України), яка передбачає позбавлення права власності на майно за рішенням суду як санкцію за вчинення правопорушення (конфіскація), позбавлена реального змісту та дії, оскільки в ній не визначаються конкретні підстави для застосування “цивільно-правової конфіскації” майна. Звертається увага на відсутність у ст. 59 Кримінального кодексу України (КК України), яка передбачає конфіскацію майна як міру покарання, визначеності щодо конкретних обсягів конфіскації майна, що дозволяє конфіскувати майно. Позитивно в статті оцінюється норма ст. 962 КК України про те, що спеціальна конфіскація не поширюється на предмети злочину та знаряддя вчинення злочину, які мають бути повернуті добросовісним власникам (законним володільцям), водночас піддається критиці ст. 100 Кримінального процесуального кодексу України, яка передбачає конфіскацію майна засудженого за вчинення корупційного злочину, якщо в суді не підтверджено законність підстав набуття прав на таке майно, оскільки це суперечить ст. 328 ЦК України, яка закріплює презумпцію правомірності набуття особою права власності. Піддається сумніву норма ст. 465 Митного кодексу України, яка передбачає конфіскацію товарів, транспортних засобів за порушення митних правил незалежно від того, що вони є власністю особи, яка не вчиняла правопорушення. Робиться висновок про те, що антикорупційне законодавство не містить достатніх гарантій належного захисту прав власників. У статті 387 ЦК України пропонується передбачити застереження про те, що власник має право на витребування майна, що було знаряддям злочину, предметом контрабанди, якщо воно було використано поза його волю. Обґрунтовується наявність істотних вад редакційного та змістовного характеру в оновленій ст. 228 ЦК України, яка передбачає цивільно-правову конфіскацію майна в разі вчинення антипублічного правочину, відзначається необхідність її радикального реформування. Доводиться невідповідність вимогам Конституції України, ЦК України норм ст. 17 Закону України “Про

Національне антикорупційне бюро України”, якою надається право на звернення до суду з позовом про визнання угод недійсними як самому Національному антикорупційному бюро, так і будь-якому його працівникові, що працює за трудовим договором.

Кохановська, Олена. Розвиток доктрини немайнових відносин в Україні / Олена Кохановська // Право України. - 2019. - № 1. - С. 93-104.

У статті розглядаються проблеми розвитку доктрини немайнових відносин в Україні, а саме: стан дослідження сфери особистих немайнових прав, інформаційних відносин, відносин інтелектуальної власності. Актуальність і стрімкий розвиток теорії цивільного права в усіх зазначених напрямках пов'язується автором із досягненнями ери інформаційного суспільства і все більш повним усвідомленням людьми значення своєї особистості, її неповторності, унікальності й цінності. Додаткову актуальність питанням, що висвітлюються, надає дискусія щодо можливості повноцінного закріплення на доктринальному і законодавчому рівнях зобов'язань із немайновим змістом, яка розглядається автором з точки зору готовності вітчизняних цивілістів сприймати на сучасному етапі таку конструкцію в межах зобов'язального права. Проаналізовано стан, головні наукові підходи, тенденції розвитку системи немайнових прав на шляху до рекодифікації вітчизняного приватного права. Акцентується увага на значенні феномену інформації і творчості, окремих особистих немайнових прав для розвитку громадянського суспільства в Україні. Надається характеристика зобов'язань немайнового змісту з точки зору основних ознак та особливостей зобов'язальних відносин. Доводиться своєчасність і перспективність подальшого дослідження зобов'язальних відносин немайнового змісту для подальшого їх законодавчого закріплення у Цивільному кодексі України (ЦК України). На основі положень теорій особистих немайнових прав, права інтелектуальної власності та інформаційних прав прогнозується подальший стрімкий розвиток інсти туту немайнових прав, основне місце в якому відведено особистим немайновим правам фізичної особи. З урахуванням змін, які відбулися після прийняття чинного ЦК України, у зазначених сферах розроблено рекомендації щодо реформування цього інституту як єдиного цілого, а також наведено аргументи для реформування інституту зобов'язальних відносин з урахуванням особливостей зобов'язань немайнового змісту. Для вирішення проблем немайнових відносин у подальшому доцільне проведення

комплексних досліджень всіх інститутів, зокрема інформаційних прав, права інтелектуальної власності, особистих немайнових прав у їх сукупності для врахування взаємовпливу на кожного з них, а також на інші інститути цивільного права.

Сліпченко, Святослав. Особисті немайнові права у національній доктрині цивільного права / Святослав Сліпченко, Юрій Жорнокуй // Право України. - 2019. - № 1. - С. 105-119.

Правова доктрина є підґрунтям нормотворчої діяльності, правозастосування та правореалізації. Зі свого боку останні впливають на формування національної доктрини цивільного права, слугують поштовхом її розвитку. Враховуючи те, що сучасному суспільству притаманні особлива повага до прав і свобод людини, їх реального забезпечення та гарантування, як на національному, так і на міжнаціональному рівнях, то не виникає жодних сумнівів щодо особливого значення доктрини особистих немайнових прав. Метою статті є доповнення та уточнення уявлень про особисті немайнові права в національній доктрині цивільного права. Розглянуто чинники, які вплинули на розвиток вчення про особисті немайнові права, зокрема й з урахуванням досвіду європейських країн. Зазначено, що нині в теорії вітчизняного права панівною є позитивна концепція, за якою особисті немайнові відносини входять до предмета цивільного права та не лише охороняються ним, а й регулюються. З урахуванням особливостей об'єкта, їхній механізм правового регулювання близький до того, який застосовується до відносин із результатами інтелектуальної, творчої діяльності. Встановлено, що набирає ваги точка зору, за якою деякі правовідносини можуть мати подвійну природу та складаються з особистих немайнових і майнових прав, а особисті немайнові правовідносини, що забезпечують соціальне буття особи, можуть спрямовуватися на задоволення не лише немайнового, а й майнового інтересу. Виявлено, що на відміну від традиційної думки, що виникнення та припинення особистих немайнових прав пов'язане лише із законом, народженням людини та її смертю, все більшого схвалення отримує позиція, за якою підстави виникнення, зміни або припинення особистих немайнових прав повністю охоплюються загальними положеннями про юридичні факти. Розглядаються також питання сучасного стану вчення про особисті немайнові права юридичних осіб. Зазначається, що у більшості сучасних досліджень науковці ствердно ставляться до існування цілої системи особистих немайнових прав юридичної особи. На

підставі проведеного дослідження запропоновано деякі аспекти подальшого розвитку національної доктрини особистих немайнових прав, окреслено їх перспективи та значення.

Красицька, Л. Сімейні особисті немайнові права в національній доктрині приватного права / Л. Красицька // Право України. - 2019. - № 1. - С. 120-135.

У національній правовій доктрині сформовано підхід, що до окремих (спеціальних) особистих немайнових прав фізичної особи доцільно відносити особисті немайнові права фізичної особи у сфері сімейних відносин, які мають цивільно-правове походження, та запропоновано систему таких прав: а) особисті немайнові права, що виникають у фізичних осіб до створення сім'ї та пов'язані з таким створенням; б) особисті немайнові права, які виникають в осіб під час перебування в сім'ї; в) особисті немайнові права, що виникають після припинення (призупинення) сімейних відносин. Усталеною в доктрині приватного права є точка зору, що сімейні особисті немайнові права повинні регулюватися нормами сімейного права. Мета статті полягає у розгляді основних положень щодо розвитку вчення про сімейні особисті немайнові права в національній доктрині приватного права. З'ясовано, що в національній правовій доктрині сімейні особисті немайнові права стали предметом ретельного розгляду тільки у другій половині ХХ ст., причому переважно досліджувалися права та обов'язки батьків і дітей. До особистих прав та обов'язків батьків відносили: 1) вибрати при народженні дитини ім'я, по батькові та встановлювати прізвище; 2) виховувати, навчати і спілкуватися з дитиною; 3) представляти і захищати інтереси дітей. Аргументовано, що за суб'єктивним складом можна виділити сімейні особисті немайнові права подружжя; сімейні особисті немайнові права матері, батька і дитини; сімейні особисті немайнові права усиновлювача або інших осіб, які взяли дитину на виховання в сім'ю, та усиновлених; сімейні особисті немайнові права інших членів сім'ї та родичів. Встановлено, що закріплення деяких особистих немайнових прав та обов'язків подружжя, зокрема права на материнство та права на батьківство, в окремій главі 6 Сімейного кодексу України викликало гостру критику серед правників. Доведено, що право на материнство, право на батьківство, право на повагу до своєї індивідуальності, право на свободу та особисту недоторканність не є суто сімейними особистими немайновими правами подружжя. Запропоновано сімейні особисті немайнові права дитини залежно від свого призначення

поділяти на: 1) права, пов'язані з індивідуалізацією дитини; 2) права, пов'язані з проживанням дитини в сім'ї та її вихованням; 3) право висловити свою думку і бути вислуханою з питань, що стосуються її особисто, та питань сім'ї; 4) право на захист і представництво прав та інтересів. У національній правовій доктрині визначено особисті немайнові права дитини при усиновленні як суб'єктивні права дитини, які виникають із початкової стадії усиновлення та діють на всіх його етапах, і спрямовані на задоволення інтересів дитини, передусім тих, які пов'язані з перебуванням у здоровому сімейному оточенні; за змістом особисті немайнові права інших членів сім'ї та родичів поділено на: а) особисті немайнові права у процесі здійснення права на виховання; б) особисті немайнові права щодо взаємного спілкування; в) особисті немайнові права щодо захисту.

Харитонов, Є. Цивілістичні категорії доби інформаційного суспільства у національній доктрині приватного права: правовідносини / Євген Харитонов, Олена Харитонova // Право України. – 2019. – № 1. – С. 136-153..

Формування інформаційного суспільства означає не тільки проголошення інформації домінуючою цінністю, визнання переваг інформаційних технологій тощо, а й внаслідок їхнього пануючого статусу зумовлює необхідність перегляду розуміння низки категорій приватного права, і на такому підґрунті – засад правового регулювання відносин між його учасниками. Однією з базових цивілістичних категорій є правовідносини. Звідси впливає необхідність дослідження сучасного стану їхньої концепції та трансформацій останньої як відповіді на виклики інформаційного суспільства розумінню традиційних приватноправових цінностей, а отже, і доктрині приватного права. Метою статті є аналіз сформованих у приватноправовій доктрині засад розуміння категорії цивільних правовідносин та окремих її аспектів, визначення проблем, що виникають у цій галузі у зв'язку з формуванням інформаційного суспільства, викладення власного бачення шляхів їхнього вирішення, а також перспектив трансформації вітчизняної доктрини приватного права у відповідній галузі з розглянутих питань. Встановлено, що вітчизняна доктрина приватного права у процесі розробки Цивільного кодексу України (ЦК України) та застосування його норм виробила за-гальну теорію регулювання цивільних відносин, а також ґрунтовні теоретичні положення стосовно окремих елементів цивільних правовідносин (суб'єкти, об'єкти, цивільні права та обов'язки, підстави їхнього виникнення та

реалізації). Однак правові аспекти розвитку та трансформації як категорії “цивільні правовідносини”, так і окремих її елементів потребують подальшого дослідження з урахуванням реалій формування та буття інформаційного суспільства. Автори дійшли висновку, що відносини користування інформаційними технологіями та їхніми результатами за своєю сутністю є цивільними. І хоча вони можуть регулюватися з використанням як диспозитивного, так і імперативного методів, однак переважає приватноправовий підхід, що дає змогу вести мову про виникнення цивільних правовідносин у сфері ІТ до врегулювання останніх актами цивільного законодавства. Аналіз впливу реалій інформаційного суспільства на розуміння окремих елементів цивільних правовідносин дав можливість зробити висновки про розширення кола їхніх об’єктів завдяки ширшому розумінню категорії “інформація” та можливості включення до їхнього складу “віртуальних” об’єктів. Також обґрунтовується висновок про необхідність трансформації положень доктрини приватного права щодо суб’єктів цивільних відносин. Запропоновано включити до них “квазісуб’єкти”, до яких можуть бути віднесені “віртуальні організації”, а також вищі форми “штучного інтелекту”, котрі іноді фактично виявляються “нібито учасниками” деяких цивільних відносин. Зазначається, що вирішення цієї проблеми нині потребує перегляду відповідних положень національної доктрини приватного права, а з часом – внесення змін у ст. 2 ЦК України.

Коссак, Володимир Правосуб’єктність державних органів і створюваних ними юридичних осіб у механізмі регулювання цивільної відповідальності / Володимир Коссак // Право України. – 2019. – № 1. – С. 154-166.

Стаття присвячена дослідженню проблем цивільно-правової відповідальності держави і створюваних нею юридичних осіб у приватних відносинах. Цивільне законодавство закріплює один з основних принципів, що впливає з методу цивільно-правового регулювання, – юридичну рівність учасників приватних відносин. Юридична рівність полягає у тому, що кожна зі сторін цивільних відносин має свій комплекс прав та обов’язків і є незалежною, непідпорядкованою іншій. Держава як учасник цивільних правовідносин має універсальну правосуб’єктність, яку реалізує через систему своїх органів та юридичних осіб публічного і приватного права. Метою статті є аналіз особливостей цивільно-правової відповідальності держави та створених нею юридичних

осіб публічного і приватного права. Критерієм визначення статусу державного органу як суб'єкта права є порядок виникнення і наявність владних повноважень, необхідних для виконання передбачених нормативними актами функцій. Юридичні особи публічного і приватного права, які створюються державою, є самостійними учасниками цивільного обороту. Такими ж суб'єктами приватного права будуть органи державної влади в цивільних правовідносинах. Тому важливе значення має встановлення суб'єкта і розміру відповідальності у відносинах за участю органів державної влади і створюваних ними юридичних осіб. Для цього законодавець у нормативних актах повинен конкретизувати правовий статус органів державної влади та юридичних осіб, створених органами державної влади. При цьому необхідно враховувати певні передумови. До них належать: 1) законодавче визначення правового статусу органів державної влади; 2) встановлення їх компетенції як регулятора суспільних відносин; 3) функціональні повноваження та обов'язки; 4) можливість бути самостійним суб'єктом цивільної відповідальності. Встановлено, що особливості правосуб'єктності органу державної влади у відносинах цивільної відповідальності охоплюють: 1) встановлення обставин, які є підставою для виникнення майнової відповідальності; 2) з'ясування правомірності дій органів державної влади; 3) визначення меж майнової відповідальності; 4) заборону застосування окремих штрафних санкцій до органів державної влади. Заходи цивільної відповідальності повинні застосовуватися з однакових засад для всіх суб'єктів приватних відносин. Для цього в законодавстві необхідно змінити підхід до розмежування цивільної відповідальності органів державної влади і створюваних ними юридичних осіб. У цивільних відносинах, у разі необхідності, субсидіарну майнову відповідальність повинні нести органи державної влади за зобов'язаннями юридичних осіб, які створені у розпорядчому порядку.

Коструба, Анатолій Генеза вчення про юридичні факти у науці цивільного права / Анатолій Коструба, Михайло Хоменко // Право України. – 2019. – № 1. – С. 167-185.

Стаття присвячена дослідженню історичного розвитку наукових уявлень про юридичні факти у доктрині приватного права. Особлива увага приділена підходам до визначення поняття "юридичний факт" в Інституціях Гая, Цивільному кодексі Східної Галіції 1797 р., Австрійському цивільному уложенні 1811 р., Цивільному кодексі

Франції 1804 р., Німецькому цивільному уложенні 1899 р. Проаналізовано “класичні” підходи до визначення поняття “юридичний факт” у доробках Ф. Савіньї, Г. Дернбурга, Р. Зома, Г. Пухти, А. Тона, Є. Цительмана, Л. Еннексеруса, Б. Віндшайда, К. Ларенца, Ф. Віакера, Р. Кніпера та ін. Констатується, що закріплення поняття “юридичний факт” у ч. 2 ст. 11 Цивільному кодексу України (ЦК України) є свідченням сприйняття усталеної теоретичної позиції, за якою підставою виникнення цивільних прав та обов’язків є саме юридичні факти. За результатами проведеного дослідження зроблено висновок, що юридичні факти здатні забезпечити рух не тільки правовідносин. Юридичні факти можуть породжувати також і правоздатність, дієздатність, не кореспондуючі один одному суб’єктивні права та юридичні обов’язки, окремі правомочності. Доведено, що сучасний погляд на природу юридичного факту зміщується з позиції визнання державою відповідного явища зовнішнього світу як такого факту у напрямі визнання юридичним фактом наслідку відповідного явища дійсності. При цьому підставою надання такому факту юридичного значення виступають, окрім правової норми, й інші правові регулятори поведінки учасників цивільних відносин (зокрема, договір). Окрема увага авторів приділена дослідженню юридичного складу. Під “юридичним складом” у статті розуміється сукупність юридичних фактів, які в структурній єдності спричиняють наслідок у вигляді встановлення, реалізації і припинення суб’єктивних цивільних прав, юридичних обов’язків, цивільних правовідносин загалом тощо. У такому разі окремі юридичні факти входять до юридичного складу як його елементи. Визначено загальні та спеціальні ознаки юридичного факту. Загальні ознаки юридичного факту: 1) конкретність; 2) суб’єкт-об’єктивована обумовленість; 3) спричиненість; 4) індивідуальність; 5) просторова і темпоральна визначеність; 6) нормативна формалізованість; 7) консеквентність. Спеціальні ознаки юридичного факту: 1) характер спричинених наслідків; 2) регресивність інформації; 3) комбінованість юридичних фактів. Поняття юридичного факту розкривається у ролі комплексу загальнофілософських і спеціально-правових ознак (тому визначення юридичного факту ґрунтується на його розумінні як наслідку фрагмента реальності, встановлення якого нормативно-формалізовано впливає на розвиток правопоглинаючих конструкцій у суспільних відносинах). Враховуючи новітні підходи до визначення природи юридичних фактів у цивільному праві, доволі актуальним, на думку авторів, вбачається проведення рекодифікації цивільного

законодавства України та удосконалення відповідних положень чинного ЦК України з урахуванням доробків сучасної цивілістичної доктрини.

Кузнєцова, Наталія. Інститут цивільно-правової відповідальності у вітчизняній та зарубіжній цивілістичній доктрині / Н. Кузнєцова // Право України - 2019. - № 1. - С. 186-203

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімкою динамікою інформаційних відносин, ущільненням взаємозв'язків між різнорідними явищами, значними конфліктами концептуального характеру, обумовленими процесом глобалізації. Такий вихідний орієнтир для пізнавальної діяльності є актуальним і для дослідження такої фундаментальної правової категорії, як юридична відповідальність. Зі свого боку системне розуміння проблематики цивільно-правової відповідальності передбачає не лише врахування ретроспективи та тенденцій цивілістичної доктрини в умовах інтеграції правових систем, а й контексту прогресивних прагнень соціуму, вираженого ідеєю громадянського суспільства. Метою статті є виявлення стану та перспектив розвитку інституту цивільно-правової відповідальності в межах наукового осмислення і правотворчих пошуків, які ведуться в новітній порівняльно-правовій площині. Звернено увагу на соціальний та інструментальний аспекти природи категорії відповідальності. Підкреслено важливість здійснення всебічного комплексного й системного аналізу правового феномену та основних методологічних проблем цивільно-правової відповідальності, зокрема й із врахуванням її загальних філософських аспектів. Розглянуто основні доктринальні підходи до вирішення проблеми обґрунтування умов (підстав) цивільно-правової відповідальності. Підтримано вчення про склад цивільного правопорушення як підставу цивільно-правової відповідальності. Констатовано відсутність фундаментальних наукових досліджень підстав притягнення до цивільно-правової відповідальності та звільнення від неї, окремих умов відповідальності, категорії “непереборна сила”, неповноту дослідження у приватноправовій доктрині проблеми співвідношення таких категорій, як “цивільно-правова відповідальність”, “захист цивільних прав”, “зловживання суб'єктивними цивільними правами”. Наголошено на значенні практичної складової цивільно-правової відповідальності – ефективності її як елемента механізму правового регулювання. Розкрито характер якісних змін у змістовному наповненні інституту юридичної відповідальності в умовах розбудови правової держави

та формування громадянського суспільства. У зв'язку з цим зроблено висновок про пов'язаність розуміння позитивної відповідальності та виконання цивільно-правовою відповідальністю її попереджувально-виховної функції. У межах питання щодо оновлення цивільного законодавства України відзначено потенційну ефективність деяких статей DCFR, які мають загальне значення для регламентації інституту цивільно-правової відповідальності. При цьому високий ступінь деталізації окремих положень DCFR, приділення значної уваги питанням “юридичної технології” та фрагментарність визнано особливостями правової ідеології DCFR.

Спасибо-Фатєєва, Інна. Про майнову відповідальність юридичних осіб за зобов'язаннями держави / І. Спасибо-Фатєєва // Право України. – 2018. – № 1. – С. 204-183.216.

Тематика майнової відповідальності юридичних осіб і звернення стягнення на їх майно за борги засновників привертає увагу дослідників та фахівців, оскільки вона не лише безпосередньо стосується майнового стану юридичної особи, її учасників та кредиторів, а й позначається на цивільному обороті загалом. Одним із найважливіших аспектів цієї проблематики є відповідальність юридичних осіб, частка в статутному капіталі або акції чи навіть майно яких належить державі. Зокрема, це питання припустимості звернення стягнення на майно юридичної особи, майно якої перебуває в державній чи комунальній власності, за зобов'язаннями власника, тобто, відповідно, держави або територіальної громади. Особливого загострення воно набуває в разі, якщо власником майна юридичної особи або частки в її статутному капіталі чи акцій (передусім, якщо вони становлять 100 % статутного капіталу) є іноземна держава. Подібні проблеми виникали з приводу майнової відповідальності юридичних осіб України перед іноземними інвесторами, а також майнової відповідальності іноземної держави за зобов'язаннями юридичних осіб, зареєстрованих в Україні. При цьому одним із каменів спотикання є самостійна майнова відповідальність як одна з ознак юридичних осіб. Метою статті є з'ясування можливості чи недопустимості притягнення до майнової відповідальності учасників (засновників, акціонерів) юридичної особи, зважаючи на її права на своє майно та права її учасників (засновників, акціонерів) на це майно, підстави цивільної відповідальності та враховуючи суперечливість їх законодавчого регулювання в Україні. Це має значення як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Результатами дослідження стало виявлення

очевидних недоліків законодавчого регулювання майнових прав держави як засновника юридичної особи та прав юридичної особи на своє майно, особливо, якщо ними є господарське відання та оперативне управління, а також прав на майно господарських товариств, 100 % статутного капіталу або акцій яких належить державі (державних або національних компаній чи корпорацій). Відповідно, цим обумовлюється надання відповіді на питання щодо можливості притягнення до відповідальності юридичних осіб за зобов'язаннями їхніх засновників, і навпаки. Робляться висновки про: а) необхідність внесення змін до законодавства України не лише стосовно прав на майно державних та комунальних підприємств і установ, а взагалі змін їх організаційно-правової форми; б) послідовність додержання принципу недопущення відповідальності учасників юридичних осіб за борги останніх, і навпаки – юридичних осіб за борги учасників за винятком притягнення до відповідальності цих осіб за рішенням суду при встановленні недобросовісності їхніх дій.

Кот, Олексій. Розвиток доктрини приватного права у сфері захисту суб'єктивних цивільних прав / О. Кот // Право України. – 2019. – № 1. – С. 217-236.

Питання захисту суб'єктивних цивільних прав вже не перше десятиліття залишається об'єктом ретельної уваги цивілістів. При цьому акценти доктринального обґрунтування набувають неповторного вираження у зв'язку з характером приватноправової політики, що проявляється в основному акті цивільного законодавства. Прийняття Цивільного кодексу України (ЦК України) у 2003 р. як конституції приватного права для майбутнього громадянського суспільства з розвинутою ринковою економікою мало наслідком значну активізацію наукових пошуків у сфері відповідної проблематики. Положення чинного ЦК України, якими значною мірою було сформовано сучасний інститут захисту суб'єктивних цивільних прав, стали суттєвим чинником розвитку вітчизняної цивілістичної доктрини у пострадянський період. Метою статті є аналіз та визначення загального вектору розвитку доктрини приватного права у сфері захисту суб'єктивних цивільних прав з урахуванням змін, які відбулися у правовому регулюванні інституту захисту суб'єктивних цивільних прав у результаті прийняття чинного ЦК України та реформування процесуального законодавства України в межах здійснення судової реформи. Акцентовано увагу на необхідності розмежування права на захист від захисту прав як

реальних дій, безпосередньо спрямованих на захист порушеного права. Зроблено висновок про необхідність розгляду категорії захисту прав, передусім у системі механізму здійснення цивільних прав. При цьому стадію захисту права визнано факультативною стадією механізму здійснення суб'єктивного цивільного права та відокремлено від інших стадій, оскільки їй властиві характерні риси, що унеможливають її об'єднання зі стадією формування суб'єктивного права, так само як і його реалізації. Розкрито співвідношення між захистом прав та іншими цивілістичними категоріями, такими як охорона прав, охоронюваний законом інтерес і цивільно-правова відповідальність. У межах дослідження інституту захисту прав проаналізовано правовий феномен зловживання правом. Запропоновано підхід до юридичних наслідків кваліфікації способу захисту як загального чи спеціального в контексті правозастосовної практики. Загальним вектором розвитку доктрини приватного права у сфері захисту суб'єктивних цивільних прав на сучасному етапі визнано забезпечення ефективного захисту суб'єктивних цивільних прав. Установлено, що відповідні зміни пронизують увесь інститут захисту прав, починаючи від його доктринального тлумачення та взаємодії з іншими суміжними інститутами і закінчуючи впливом доктрини на формування нових законодавчих підходів та актуальної судової практики, оскільки превалюючим завданням судочинства за новим процесуальним законодавством є забезпечення ефективного захисту прав особи, яка звертається до суду.

Стефанчук, Руслан. Методика компенсації моральної шкоди: UNUS PASSUS AD CREATIONEM / Р. Стефанчук // Право України. – 2019. – № 1. – С. 237-255.

Проблема компенсації моральної шкоди є однією з найбільш дискусійних у сучасній цивілістичній науці. Недосконалість норм, що регулюють досліджувані правовідносини, а також суперечливість судової практики з приводу їхнього застосування зумовлюють існування різних підходів до визначення розміру компенсації моральної шкоди та, як наслідок, недосконалість механізмів компенсації. Тому вирішення теоретичних і практичних аспектів цієї проблеми є досить важливим для дотримання прав та законних інтересів осіб. Мета статті полягає у висвітленні різноманітних наукових позицій і правозастосовної практики щодо визначення розміру компенсації моральної шкоди та розкритті способів удосконалення механізму компенсації моральної шкоди. У статті

досліджено зміст поняття “моральна шкода”, зокрема з’ясовано сутність категорії “страждання”, охарактеризовано різні методики, запропоновані науковцями для визначення розміру моральної шкоди, яка підлягає компенсації, а також розкрито підхід Європейського суду з прав людини з цього питання. Доведено, що “моральна шкода” повинна охоплювати негативні наслідки немайнового характеру, що заподіяні фізичній особі внаслідок завданих їй фізичних, психічних, моральнісних та (або) соціальних страждань, що пов’язані з порушенням її прав чи охоронюваних законом інтересів, або загрозою вчинення такої поведінки. На підставі аналізу юридичної літератури та судової практики запропоновано власну методику грошового відшкодування моральної шкоди, в основу якої покладено підхід, відповідно до якого визначення розміру компенсації моральної шкоди має певний комплексний характер і складається із декількох рівнів: першого “загального” (гарантованого) рівня і другого – рівня “експертного”. У статті також розкрито початковий критерій визначення моральної шкоди, яка підлягає компенсації (ним може бути усереднений рівень соціальних гарантій), та перелік коригувальних коефіцієнтів, які є факторами, що впливають на розмір моральної шкоди.

Якубівський, Ігор. Компенсація за порушення майнових прав інтелектуальної власності: проблеми теорії та практики / І. Якубівський // Право України. – 2019. – № 1. – С. 256-269.

У сучасних умовах особливої актуальності набувають питання захисту майнових прав інтелектуальної власності. Оскільки відновлення майнової сфери правоволодільця шляхом відшкодування завданих йому збитків пов’язане з труднощами у доказуванні таких збитків та їх розміру, законодавство передбачає як альтернативний спосіб захисту можливість стягнення компенсації за порушення майнових прав інтелектуальної власності. Ця проблематика хоч і була вже предметом досліджень вітчизняних науковців, проте не втрачає своєї актуальності й потребує подальшої наукової розробки з огляду на зміни, внесені у 2018 р. до ст. 52 Закону України “Про авторське право і суміжні права”. Метою статті є аналіз теоретичних і практичних проблем застосування компенсації за порушення майнових прав інтелектуальної власності та вироблення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання цього способу захисту. На основі аналізу підходів до правового регулювання компенсації за порушення майнових прав інтелектуальної власності, які існують у США та країнах

Європейського Союзу (ЄС), зроблено висновок про те, що внесені у 2018 р. зміни до ст. 52 Закону України “Про авторське право і суміжні права”, якими модель компенсації за принципом “вилки” замінена передбаченою у Директиві 2004/48/ЄС моделлю компенсації у вигляді паушальної суми (lump sum), загалом є позитивними. Можливість стягнення компенсації як подвоєної суми платежів, які були б сплачені, якби порушник звернувся із заявою про надання дозволу на використання об’єкта, є допустимим із позиції згаданої Директиви та станом на сьогодні передбачене у законодавстві низки країн – членів ЄС. Водночас вказано на необґрунтованість запровадження норми, що передбачає стягнення за умисні порушення компенсації як потроєної суми відповідних платежів. Висловлено позицію, що компенсація як спосіб захисту майнових прав інтелектуальної власності повинна мати універсальний для сфери інтелектуальної власності характер і застосовуватися для захисту прав на різні її об’єкти. Для цього стягнення компенсації за порушення майнових прав інтелектуальної власності як паушальної суми, замість відшкодування збитків, доцільно передбачити у п. 5 ч. 2 ст. 432 Цивільного кодексу України, замінивши нею “разове грошове стягнення”. Зі свого боку на рівні спеціального законодавства можуть визначатись особливості застосування компенсації за порушення майнових прав на окремі види об’єктів, зокрема стягнення подвоєної суми належних правоволодільцю платежів.

Лукаsevич-Крутник, Ірина. Порушення договірних зобов’язань із надання транспортних послуг: поняття та види / І. Лукаsevич-Крутник // Право України. – 2019. – № 1. – С. 278-294.

Протягом п’ятнадцятирічної дії Цивільного кодексу України (ЦК України) наукова розробка порушення договірного зобов’язання як цивільно-правової категорії стала одним із важливих напрямів цивілістичних досліджень. Необхідність вивчення сутності і складу порушення договірного зобов’язання пов’язана із закріпленням у структурі ЦК України глави 51 “Правові наслідки порушення зобов’язання”. Відповідальність за порушення зобов’язання”, а також прийняттям в останні роки масиву спеціальних законодавчих актів, зміст яких потребує аналізу під кутом зору їх протидії протиправним діям у сфері особистих немайнових і майнових відносин, зокрема й договірних відносин із надання транспортних послуг. Метою статті є з’ясування поняття та виокремлення видів порушення договірних зобов’язань із надання транспортних послуг з

урахуванням сучасних розробок цивілістичної доктрини та норм чинного законодавства України. У статті аналізуються поняття та ознаки правопорушень договірних зобов'язань із надання транспортних послуг. Встановлено, що порушення сторонами обов'язків за договорами перевезення означає такий стан правовідношення, коли контрагент не дотримується приписів, встановлених законодавством чи умовами договору. Обґрунтовано недоцільність визнання порушення договірних зобов'язань з надання транспортних послуг одностороннім правочином, оскільки правомірні дії боржника чи інших суб'єктів виконання мають місце лише при належному виконанні договірних зобов'язань. Тому будь-яке порушення (як невиконання, так і неналежне виконання) договірних зобов'язань із надання транспортних послуг є видом цивільного правопорушення та належить до неправомірних юридичних фактів. Порушення договірних зобов'язань із надання транспортних послуг є родовою категорією, оскільки охоплює такі поняття, як невиконання та неналежне виконання зобов'язань. Невиконанням договірних зобов'язань із надання транспортних послуг є такі дії чи бездіяльність сторони зобов'язання, внаслідок яких воно не виконується повністю. Неналежним виконанням договірних зобов'язань із надання транспортних послуг є недотримання боржником вимог до виконання зобов'язання, що встановлені актами цивільного законодавства та (або) договором перевезення. Запропоновано класифікацію порушень договірних зобов'язань із надання транспортних послуг за такими критеріями: а) характер поведінки боржника; б) суб'єкт, із поведінкою якого пов'язується порушення (перевізник, пасажир, одержувач вантажу, відправник вантажу та ін.); в) порушення умов договору перевезення щодо хоча б одного з елементів модусу виконання (предмета, способу, місця виконання, строку тощо); г) істотність порушення зобов'язання.

Wojewoda-Buraczyriska K., Katarzyna. The Support of Persons with Disabilities from European funds / Wojewoda-Buraczyriska K. // Право України. – 2019. – № 1. – С. 295-313.

Підтримка осіб з інвалідністю – це конституційний обов'язок держави. Актуальність проблеми інвалідності відзначається не тільки на державному, а й на міжнародному рівні. Про це свідчать документи, ухвалені міжнародною спільнотою щодо прав осіб з інвалідністю. У результаті турботи міжнародної спільноти про людей з інвалідністю та про їхні проблеми, були створені спеціальні

механізми фінансування для підтримки цієї соціальної групи. У Польщі кошти, що надходять від Європейського Союзу (ЄС), перераховуються до спеціальної частини бюджету – бюджету коштів ЄС. Метою статті є надати загальну характеристику бюджету коштів ЄС, з приділенням особливої уваги правилам витрачання коштів. Також розглядаються фінансові інструменти підтримки осіб з інвалідністю за кошти бюджету ЄС. Дохідна частина бюджету коштів ЄС формується з коштів, що перераховуються із країн Європи. Слід зазначити, що загальний обсяг коштів з ЄС включає не тільки кошти, що увійшли до бюджету коштів ЄС, та кошти, отримані як допомога, яка надається державами – членами Європейської асоціації вільної торгівлі. Кошти бюджету ЄС витрачаються на реалізацію програм, що спільно фінансуються із коштів ЄС у частині, яка підлягає відшкодуванню. Ці видатки можуть набувати форми витрат, які підлягають відшкодуванню і які понесені державними бюджетними одиницями, або авансів, сплачених іншим бенефіціарам. Незважаючи на те, що дохідна і видаткова частина бюджету коштів ЄС є одночасно доходами і видатками державного бюджету, фінансовий результат бюджету коштів ЄС не впливає на рівень профіциту або дефіциту державного бюджету. З огляду на чіткий зв'язок між надходженнями і видатками бюджету коштів ЄС і програмами, підтримка осіб з інвалідністю за кошти ЄС можлива лише за умови, що програма, фінансована з цих коштів, передбачає діяльність відповідного характеру. Для визначення обсягу підтримки, доступної особам з інвалідністю, перш за все, необхідно проаналізувати зміст програм, які фінансуються з бюджету коштів ЄС, як зазначено у додатках до Закону про бюджет, у зв'язку з завданнями, що стоять перед особами з інвалідністю і можуть бути вирішені у межах таких програм.

Белова, Юлія. Система спеціальних цивільно-правових способів захисту права на персональні дані / Ю. Белова // Право України. - 2019. - № 1. - С. 314-327.

Сучасний розвиток інформаційних технологій зумовив те, що такі інформаційні об'єкти, як персональні дані, дедалі частіше стають об'єктом протиправних посягань та, відповідно, потребують правового захисту, насамперед цивільно-правового, з урахуванням його превентивно-присікального та відновлювально-компенсаційного спрямування. Метою статті є визначення системи спеціальних цивільно-правових способів захисту права на персональні дані. Визначено, що система спеціальних цивільно-

правових способів захисту права на персональні дані включає в себе: 1) звернення до володільця та (або) розпорядника персональних даних (неюрисдикційна форма) з вмотивованою вимогою (із запереченням проти обробки персональних даних; про зміну персональних даних; про знищення персональних даних; про припинення будь-яких інших порушень законодавства про захист персональних даних; 2) оскарження до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини діяльності володільця, розпорядника, третіх осіб щодо обробки персональних даних (рішення про відстрочення або відмову в доступі до персональних даних; рішення про відмову в задоволенні вмотивованої вимоги суб'єкта персональних даних щодо заперечення проти обробки персональних даних, а також їх зміни та (або) знищення; будь-якого іншого рішення, дії чи бездіяльності, якими порушується законодавство про захист персональних даних; 3) звернення до суду з позовом (зобов'язати володільця та (або) розпорядника персональних даних надати доступ до персональних даних; зобов'язати володільця та (або) розпорядника персональних даних припинити обробку персональних даних, змінити персональні дані, знищити персональні дані; щодо застосування інших цивільно-правових способів для захисту своїх персональних даних від незаконної обробки та випадкової втрати, знищення, пошкодження у зв'язку з умисним приховуванням, ненаданням чи несвоєчасним їх наданням, а також на захист від надання відомостей, що є недостовірними чи ганьблять честь, гідність та ділову репутацію фізичної особи.

Горбатенко, Володимир. 3 вірою в мудрість права і майбутнє України / В. Горбатенко // Право України. – 2019. – № 1. – С. 328-332.

Присвячується до 60-річчя від дня народження Богдана Андрусишина - доктора історичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, декана факультету політології та права Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Гуторова, Наталія. Актуальні питання відповідальності за військові злочини* / Н. Гуторова, В. Ємельянов // Право України. – 2019. – № 1. – С. 333-336.

Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, які відповідно до Конституції України та низки законів покладені на Збройні сили України та інші військові формування, створені згідно з законами України. В умовах становлення демократичної державності, переходу до багатуокладної економіки, реформування правових основ діяльності воєнної організації держави та водночас недостатнього фінансування національної оборони залишаються невирішеними багато проблем, що негативно впливають на рівень оперативної та бойової підготовки військ, зниження укомплектованості армії і флоту сучасним з озброєнням, військовою та спеціальною технікою.

Право України. – 2019. – № 2.

Кузнєцова, Наталія. Вступне слово / Н. Кузнєцова // Право України. – 2019. – № 2. – С. 11-13.

Реанімація демократичних засад у регулюванні суспільних відносин, повернення до ринкової економіки та "відновлення у правах" усього приватного: власності, статусу особистості, ініціативи тощо, актуалізували визначення співвідношення різних підходів до побудови системи права.

Васильєва, Валентина. Проблеми регулювання цивільно-правового договору: теоретичні та практичні аспекти / В. Васильєва // Право України. – 2019. – № 2. – С. 14-24.

Метою статті є дослідження проблемних аспектів регулювання цивільно-правового договору.

Наголошується на необхідності закріплення у ЦК України окремого підрозділу "Договірні зобов'язання" та виведенні загальних положень про договори у цій частині ЦК України, що поставить крапку у дискусії щодо багатоаспектного характеру договору. Саме тут буде місце для розмежування недійсності та неукладеності договору. Недопустимою є кваліфікація неоднозначного розуміння сторонами однієї з умов договору як відсутність згоди між сторонами. Намагання законодавця врегулювати положення про окремі договірні види у спеціальних законах автономно призводить до низки проблем (неузгодженість загальних положень про договори та спеціального законодавчого регулювання; величезна кількість істотних умов договору у спеціальних законах). Дискусійним залишається закріплення у ЦК України таких

договірних конструкцій, як публічний договір та договір приєднання. Нині видається можливим закріплення у законодавстві поняття “споживчий договір”. Договір як юридичний документ має відповідати усім вимогам легітимізації (зазначення сторін договору та інших реквізитів, що ідентифікують учасників, час і місце вчинення правочину тощо). Доцільним є аналіз предмета договору за типами договорів, що заземлило б цілу низку досліджень у правореалізаційну сферу. Ставиться під сумнів вмотивованість поділу договорів на реальні та консенсуальні. Потрібно переглянути доцільність збереження закріплених у ЦК України всіх договірних видів, передусім, це стосується групи договорів щодо передачі майна в користування, тощо.

Отже, у зв'язку з наявністю низки проблемних аспектів у регулюванні цивільно-правового договору, необхідним насамперед є перегляд положень чинного ЦК України в частині договірного права.

Крупчан, Олександр. Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні / О. Крупчан, А. Гриняк, М. Пленюк // Право України. – 2019. – № 2. – С. 25-43.

Дослідження проблем договірного регулювання приватноправових відносин на основі аналізу засадничих теоретичних положень приватноправової теорії крізь призму особливих умов євроінтеграційних процесів в Україні дедалі більше привертають увагу науковців та практиків. Особливий інтерес викликають новітні зміни в механізмі договірного регулювання не лише з огляду на феномен договору, його свободу, дотримання правових принципів, а й на розуміння свободи форми договору, структури способів регулювання договірних відносин, його стадій тощо. Незважаючи на велику кількість праць, присвячених наведеним аспектам у доктрині приватного права, необхідно констатувати, що проблеми щодо належного регулювання договірних відносин, на жаль, залишаються не розв'язаними, а отже, їх ретельний аналіз дасть можливість сформулювати нові наукові бачення підходів до удосконалення чинного законодавства та практики його застосування.

Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграції за своїм впливом на приватноправові відносини є ширшим, ніж нормативне, оскільки законодавче регулювання спрямовано на впорядкування цих відносин, а договірне – на їх

організацію та формування. Саме цивільно-правовий договір є тією унікальною соціально-правовою конструкцією приватного права, яка зумовлює його специфіку й одночасно надає його сторонам якнайширшу свободу дій, можливість самим бути своєрідними “законодавцями” для себе, але у визначених правових межах.

Сьогодні існує нагальна потреба у впровадженні європейської методології зобов'язального права, що відображається в необхідності поєднання нових та вже відомих ефективних діючих зобов'язально-правових конструкцій, зменшення кількості та видів імперативних приписів і розширення сфери вільної ініціативи самих учасників договірних відносин, що дає змогу встановлювати критерії їх можливої поведінки.

Метою статті є аналіз договірного регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні, а також викладення авторського бачення їх удосконалення.

Федорченко, Наталія. Договірні зобов'язання з надання послуг у вітчизняному праві: розвиток та перспективи / Н. Федорченко // Право України. – 2019. – № 2. – С. 44-59.

У статті досліджено розвиток договірних зобов'язань із надання послуг у вітчизняному праві, проведено їх історико-правовий аналіз та подальший розвиток правового регулювання відносин із надання послуг. Встановлено законодавчі підходи до процедури укладення договорів про надання послуг, акцентовано увагу на особливостях укладення цих договорів.

Метою статті є аналіз та характеристика зобов'язань із надання послуг, їх історичний розвиток і перспективи.

З'ясовано проблему співвідношення зобов'язань, які полягають у наданні послуг або виконанні робіт, встановлено критерії розмежування цих груп договірних зобов'язань, проведено аналіз та характеристику договірних типів з надання послуг. Запропоновано загальні ознаки, що об'єднують усі договірні зобов'язання, виокремити в окрему групу, що опосередковує надання послуг: 1) діяльність посередника не виражається у речовому результаті; 2) виконавець не гарантує досягнення передбачуваного результату; 3) чинним законодавством не передбачено контролю з боку замовника за процесом надання йому послуги виконавцем, хоча він і можливий за наявності згоди сторін, вираженої в конкретних умовах договору; 4) споживання посередницької послуги відбувається у процесі її надання.

У статті здійснено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, що полягає у комплексному дослідженні договірних зобов'язань із надання послуг і формування на цій основі теоретичних висновків та практичних пропозицій щодо вдосконалення цивільного законодавства України.

Зроблено висновок про необхідність перегляду нормативно-правового підходу до порядку укладення цивільно-правових договорів загалом і договорів про надання послуг зокрема та відходу від планово-адміністративних актів як основи укладення цих договорів. Зазначено, що саме договір про надання послуг виконує важливу функцію формування правових зв'язків між потенційними контрагентами, визначає порядок і послідовність надання послуг виконавцем та розрахунків за надані послуги замовником. Акцентується увага на проблемних питаннях, які залишаються в науці цивільного права, зокрема: укладення договору про надання послуг із державного бюджету, якості надання послуг, відповідальності за неналежне надання послуг, а також питання стягнення платежів за так званими виконавськими послугами

Knieper, Rolf. Das konzept der handlungsfreiheit im ukrainischen und deutschen zivilrecht / R. Knieper // Право України. – 2019. – № 2. – С. 60-76.

Стаття присвячена дослідженню свободи дій та свободи договору у цивільному праві України й цивільному праві Федеративної Республіки Німеччина. Автором детально досліджено положення цивільного законодавства України, зокрема статей 6 та 627 Цивільного кодексу України (ЦК України), якими визначено зміст принципу свободи договору. Встановлено, що єдиними межами договірної свободи є імперативні норми, якими можуть встановлюватись як особливі вимоги до суб'єктного складу конкретного договірного правовідношення, так і обмеження, пов'язані з необхідністю дотримання прав та інтересів третіх осіб, а також публічного порядку. За результатами проведеного дослідження автор доходить висновку, що свобода дій є ширшою, ніж свобода договору, оскільки нею охоплюються також, наприклад, односторонні правові операції, такі як свобода встановлення заповіту тощо. Водночас під "свободою договору" мається на увазі низка потенційних можливостей учасників конкретного договірного правовідношення. Констатується, що у досліджуваній проблематиці німецьке цивільне право принципово не відрізняється від українського. Зазначається, що свобода дій та свобода договору, а

також їх обмеження, передбачені Німецьким цивільним уложенням (BGB), узагальнено концепцією приватної автономії (як правило, йдеться про складову вільного розвитку особистості та загальної свободи дій). Водночас, на думку автора, статті 6 та 627 ЦК України не мають еквіваленту у Німецькому цивільному уложенні, оскільки BGB не містить жодних норм, що визначають принципи і межі свободи договору, свободи дій і приватної автономії. Здійснено спробу представити юридико-історико-правові філософські передумови приватної свободи дій та приватної автономії, а також небезпеки, які загрожують їм діджиталізацією.

На думку автора, бажання виявити у приватній автономії цивільного права реалі зацію суб'єктивних свобод і відкинути роздуми про ефективність, не відповідають сучасному стану розвитку суспільства та правової системи. Особливу увагу у приватноправовому регулюванні приділено категорії “ефективність”. Так, зазначається про існування тенденції до сприйняття науковою спільнотою, законодавцем та органами судової влади основних положень вчення, що отри мало назву “економічний аналіз права”. Об'єктивність і розробка концепції розумного учасника правовідносин, на яких юристи та органи судової влади проектують свої власні раціональні ідеї, на думку автора, не суперечать основам приватної автономії. Окрема увага звертається на розвиток smart-контрактів, які, на переконання автора, допомагають учасникам цивільних правовідносин звільнитися від недовіри до контрагента, незахищеності суб'єктивних прав та інтересів, інформаційної асиметрії тощо. Досліджено правову природу smart-контракту, його ознаки та особливості. Автор констатує стрімкість розвитку технології блокчейну та аналізує її вплив на розвиток цивільного права.

Калаур, Іван. Відповідальність сторін за порушення договірних зобов'язань із постачання цифрового контенту / І. Калаур, Г. Стахира // Право України. – 2019. – № 2. – С. 77-90.

У статті проаналізовано відповідальність сторін за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань у договорах постачання цифрового контенту. Досліджено можливість та правові наслідки застосування до договірних відносин з обігу цифрового контенту загальних положень про відповідальність за порушення договірних зобов'язань та спеціальних норм статей 655–711, 759–791 Цивільного кодексу України. З огляду на особливу правову природу цифрового контенту та його нематеріальну форму вираження, а

також поширення авторських прав на цифровий контент як твір, автори приділили особливу увагу аналізу відповідальності за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань на підставі Закону України “Про авторське право та суміжні права”. Істотним у цьому дослідженні є аналіз ефективності правового регулювання захисту прав споживачів у випадку порушення постачальником договору постачання цифрового контенту споживачу. З метою гармонізації українського законодавства із законодавством Європейського Союзу (ЄС) проаналізовано норми проекту Директиви Європейського Парламенту і Ради про деякі аспекти, що стосуються договорів постачання цифрового контенту від 9 грудня 2015 р. № 2015/0287 (далі – проект Директиви), які встановлюють відповідальність сторін договору постачання цифрового контенту.

Метою статті є всебічний аналіз нормативного регулювання відповідальності за порушення виконання зобов'язань, що виникають із договорів постачання цифрового контенту.

У статті проаналізовано особливості відповідальності сторін у договорах постачання цифрового контенту. Обґрунтовано необхідність впровадження до українського законодавства положень проекту Директиви як для захисту прав українських споживачів та постачальників послуг, так і з метою виконання Україною зобов'язань щодо уніфікації законодавства із законодавством ЄС у сфері приватного права.

Погрібний, Сергій. Задоволення вимог кредитора спадкоємцями боржника за грошовими зобов'язаннями: обрання ефективного способу судового захисту / С. Погрібний // Право України. – 2019. – № 2. – С. 91-106.

Стаття присвячена дослідженню особливостей судового розгляду вимог кредиторів до спадкоємців померлого боржника, визначенню та обранню ефективного способу захисту їхніх прав. Особливу увагу автор зосередив на питанні захисту прав кредитора, що виникли у договірному грошовому зобов'язанні зі спадкодавцем за його життя та ним не виконані, що охоплюють ті грошові зобов'язання, які виникли у зв'язку з укладеними спадкодавцем договорами, а також у зв'язку з його невиконанням (зокрема й неналежним виконанням).

Метою статті є визначення недоліків правового регулювання зазначених цивільних відносин, а також висвітлення власного бачення щодо запровадження оптимальних шляхів його удосконалення.

Встановлено, що зобов'язання за участю кредитора спадкодавця, окрім випадків, коли воно нерозривно пов'язане з особою спадкодавця, через що таке правовідношення смертю особи припиняється, продовжує існувати з попереднім змістом навіть у разі відкриття спадщини у зв'язку зі смертю. Спадкування як перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців) є підставою для універсального правонаступництва у цивільних правовідносинах, де відбувається лише заміна одного з їх учасників, а цивільні правовідносини продовжують існувати за основними своїми характеристиками. З'ясовано, що у разі смерті спадкодавця спадкоємці, які прийняли спадщину, не відмовилися від її прийняття, замінюють його особу в усіх правовідносинах, що існували на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок смерті спадкодавця.

У статті проаналізовано способи захисту порушених прав кредитора у разі смерті боржника у судовому порядку та зазначено про недоцільність використання кредитором у зазначених правовідносинах лише спеціального способу захисту, передбаченого в абзаці 2 ч. 2 ст. 1282 Цивільного кодексу України (ЦК України).

Автор доходить висновку, що кредитор у спадкових правовідносинах наділений правом самостійно обрати спосіб захисту, передбачених як у загальному переліку способів захисту цивільних прав ст. 16 ЦК України, так і застосувавши спеціальний спосіб захисту, викладений в абзаці 2 ч. 2 ст. 1282 ЦК України. Наявність спеціального способу захисту певних цивільних прав та інтересів кредиторів спадкодавця не повинна виключати можливості застосування судом загальних способів захисту з переліку ст. 16 ЦК України.

Бичкова, Світлана. Визнання спадщини відумерлою: новелізація правового інституту за останні 15 років / С. Бичкова // Право України. – 2019. – № 2. – С. 107-118.

У законодавстві незалежної України з 2003 р. закріплено інститут визнання спадщини відумерлою. Проте за 15-річний досвід його застосування на практиці неодноразово стикалися із проблемами недосконалої законодавчої конструкції. Тому сьогодні законодавчі положення щодо визнання спадщини відумерлою суттєво відрізняються від первісної редакції відповідних норм. Зважаючи на це, виникла нагальна потреба провести аналіз оновленого

цивільного законодавства для вироблення єдиних підходів до тлумачення його змісту і подальшого застосування нормативних приписів. Метою статті є аналіз напрямів і наслідків новелізації інституту визнання спадщини відумерлою з часів його регламентації в законодавстві нашої держави, виявлення наявних проблем у правовому регулюванні відповідних питань, а також пропозиція шляхів їхнього вирішення.

У процесі дослідження встановлено, що новелізація положень цивільного законодавства щодо визнання спадщини відумерлою сприяла оптимізації відповідного правового інституту, адже всі внесені зміни були доцільними і допомагали усунути прогалини у правовому регулюванні, вирішили окремі проблеми, які виникали під час застосування нормативних приписів на практиці.

Проте невстановлення часових обмежень виконання органами місцевого самоврядування обов'язку щодо подання до суду заяви про визнання спадщини відумерлою фактично може призвести до його невиконання чи сприяти зловживанням із боку посадових осіб указаних органів, що, зі свого боку, призведе до наявності майна з невизначеним правовим режимом чи позбавить територіальну громаду можливості отримати відповідне майно. З огляду на таке слід змінити положення, закріплене у ч. 2 ст. 1277 Цивільного кодексу України (ЦК України), окресливши граничні часові межі подання до суду заяви про визнання спадщини відумерлою.

Зважаючи на правила законодавчої техніки та логіки, звернено увагу на необхідність використання уніфікованої термінології при регулюванні питань, пов'язаних із визнанням спадщини відумерлою. У зв'язку з чим обґрунтовано потребу у внесенні змін до ч. 4 ст. 1277 та ч. 2 ст. 1280 ЦК України, замінивши словосполучення “відумерле майно” фразою “майно, що входило до складу спадщини, яка визнана відумерлою”

Боднар, Тетяна. Проблеми застосування норм Цивільного кодексу України та інших нормативно-правових актів до регулювання сімейних відносин / Т. Боднар // Право України. – 2019. – № 2. – С. 119-132.

У статті розкриваються окремі аспекти застосування норм Цивільного кодексу України (ЦК України) та інших нормативно-правових актів національного законодавства до регулювання сімейних відносин.

Метою статті є дослідження проблем застосування норм зазначених актів на прикладі окремих сімейних правочинів.

Автор, ґрунтуючись на розумінні сімейного права як самостійної галузі українського права, поділяє думку низки українських учених про те, що норми ЦК України застосовуються до регулювання сімейних відносин субсидіарно, а не безпосередньо.

Зазначається, що судова практика не завжди дотримується припису ч. 1 ст. 9 ЦК України, згідно з яким його положення застосовуються до врегулювання сімейних відносин, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства. Таке нерозуміння співвідношення норм ЦК України і Сімейного кодексу України (СК України) при застосуванні їхніх положень до регулювання сімейних відносин стосується, зокрема, особливостей визнання недійсними сімейних правочинів із підстави відсутності згоди у відносинах щодо здійснення права спільної сумісної власності подружжя; щодо управління майном, належним малолітній дитині; щодо укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня особа, тощо.

Окрему увагу приділено згоді батьків, інших законних представників або дитини, відсутність якої не визнається СК України підставою для визнання недійсними договорів про патронат над дитиною, про влаштування дітей до прийомної сім'ї, про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу. Особливість цих договорів полягає у тому, що за своєю правовою природою і суттю ці договори не є сімейно-правовими у вузькому розумінні, а тому, на думку автора, можуть визнаватися недійсними з підстав, передбачених ЦК України.

Наявність низки нормативно-правових актів сімейного законодавства, значна кількість норм яких, так само, як і частина норм СК України, має публічний характер, підтверджує висновок про те, що сімейне право не може визнаватися підгалуззю цивільного права як права приватного, а є самостійною галуззю українського права, що містить як приватноправові (переважно), так і публічно-правові (які обслуговують, власне, сімейні відносини) норми.

Борисова, Валентина. Проблемні питання форм сімейного влаштування дитини, що залишилася без батьківського піклування, за законодавством України / В. Борисова // Право України. – 2019. – № 2. – С. 133-147.

Дитинство – особливий період у житті людини, який характеризується залежністю дитини від дорослих, і передусім від батьків. Втрата внаслідок різних обставин батьківського піклування, що створює небезпеку для життя, здоров'я та виховання дитини,

змінює її становище, і така дитина набуває статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, який надає їй право на повне державне забезпечення та отримання передбачених законодавством пільг. Влаштування таких дітей – це діяльність компетентних органів держави, пов'язана з переданням їх на виховання у сім'ї громадян або до інтернатних дитячих закладів системи освіти, охорони здоров'я і соціального захисту.

Метою статті є аналіз сформованих у доктрині права підходів до розуміння форм влаштування дитини, позбавленої батьківського піклування, на виховання, а також викладення власного бачення подолання сирітства в Україні, шляхом запровадження як легалізованих на рівні закону сімейних форм влаштування таких дітей, а вони є пріоритетними порівняно з інтернатними формами, так і не поименованих сімейних форм виховання.

Встановлено, що форми сімейного влаштування дитини, яка опинилася у складних життєвих умовах, і які врегульовані на рівні закону, не є вичерпними. Існують й інші форми, зокрема фактичне виховання дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, в сім'ї певної особи без відповідної правової підстави. У фактичному вихованні реалізуються всі батьківські правомочності, окрім охоронної правомочності захисту батьківських прав, а тому як соціально цінне явище воно потребує певного правового регулювання.

У статті обґрунтовується твердження, що кожна з легалізованих форм сімейного виховання (патронат, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу) має свої особливості, однак об'єднує їх те, що одним з елементів фактичного складу їх виникнення є відповідний договір: про патронат; про влаштування дітей у прийомну сім'ю для виховання й спільного проживання; про організацію діяльності дитячо-го будинку сімейного типу. Ці договори входять до групи сімейно-правових договорів соціального сприяння дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах у зв'язку з сирітством, безпритульністю, конфліктами, жорстоким ставленням у сім'ї тощо. Мета цих договорів – шляхом соціального сприяння дитині, батькам/законним представникам, якщо вони давали, наприклад, згоду на патронат, подолати ті складні життєві обставини, в яких вона (вони) опинилися. І хоча вказані договори не є самостійними юридичними фактами, що породжують відповідні правовідносини, однак при визначенні правової природи цих договорів слід враховувати специфіку договору як юридичного

факту, що формується під впливом тих відносин, які ним опосередковуються.

Іншин, Микола. Система джерел трудового права України: проблема гармонійного поєднання приватного і публічного / М. Іншин, О. Ярошенко // *Право України*. – 2019. – № 2. – С. 148-161.

Дієва система публічного управління у сфері праці здатна швидко, точно й ефективно реагувати на виклики сьогодення, суспільні запити та проблеми, є передумовою оздоровлення економіки нашої держави, успішної її участі в євроінтеграційних процесах. Вироблення і впровадження державної політики має здійснюватися на основі загальновизнаних міжнародно-правових стандартів у відповідній царині. Зі свого боку оцінювання державної політики України у сфері праці дає змогу встановити результативність роботи державних інституцій, ступінь задоволення ними потреб як працівників, так і роботодавців. Беручи це до уваги, у книгу першу “Загальні положення” нового Трудового кодексу України (ТК України) слід включити окрему главу – “Державна політика у сфері праці”, що об’єднає такі статті: “Мета державної політики у сфері праці”; “Основні завдання державної політики у сфері праці”; “Принципи державної політики у сфері праці”; “Пріоритети державної політики у сфері праці”; “Шляхи реалізації пріоритетів державної політики у сфері праці”; “Суб’єкти державної політики у сфері праці”; “Механізми реалізації державної політики у сфері праці”; “Джерела фінансування державної політики у сфері праці”.

Предмет трудового права є менш однорідним, ніж предмет цивільного права, у нього включені не тільки відносини, що носять приватний характер, а й, зокрема, відносини щодо нагляду й контролю за дотриманням законодавства про працю, що мають яскраво виражений публічно-правовий характер.

Базовим кодифікованим законом із питань праці, що впорядкує максимально широке коло відповідних відносин, має стати новий ТК України. З його прийняттям мають зберегти чинність тільки ті законодавчі акти, які, окрім трудових і пов’язаних із ними відносин, врегламентовують й інші суспільні відносини.

Договірні правові акти конкретизують, деталізують і розвивають загальні норми трудового законодавства щодо умов певного роботодавця. У цьому полягає головне їх призначення. Такий метод є гнучким і динамічним, що дає можливість оперативно реагувати на зміни економічної ситуації і брати до уваги особливості розвитку

окремих регіонів, сфер економіки, професій, що, зі свого боку, зумовлюють особливості умов праці працівників, зайнятих на роботах у цих регіонах, галузях, за цими професіями. Підвищення ролі зазначеного виду правового впорядкування трудових відносин впливає й на централізовану правову регламентацію праці. Це виражається у збільшенні обсягу соціальнопартнерських і локальних нормативних актів завдяки доповненню і конкретизації у них норм, які містяться в централізованому акті, що спричиняє зменшення обсягу змісту останніх.

Притика, Юрій. Розвиток приватних засад у цивільному процесі / Ю. Притика, Н. Васирина // Право України. – 2019. – № 2. – С. 162-174.

У статті досліджуються питання виокремлення та розвитку приватних засад у цивільному процесі.

Метою статті є розкриття питань співвідношення приватних і публічних засад у цивільному процесі. Пошук оптимального співвідношення приватних та публічних засад у цивільному процесі є основою для утворення адекватної суспільним потребам системи врегулювання спорів. Важливим при цьому є обґрунтування правильного розуміння цивільного процесу як форми не лише здійснення судочинства, а й інструменту захисту прав та інтересів юридичних і фізичних осіб, певної узгодженості їх волевиявлення на врегулювання цивільно-правового спору, що в результаті забезпечуватиме їх можливості та право мірність поведінки.

Сучасна філософія приватноправового регулювання у цивільному процесі пов'язана передусім із максимальною реалізацією принципів диспозитивності та рівності учасників справи, що зумовлює їхню активність, розширення можливостей впливу на динаміку цивільного процесу.

Нове розуміння ролі приватноправового регулювання у цивільному процесі пов'язане з більшою реалізацією принципів диспозитивності, змагальності, відмови від активної участі суду в процесі доказування, збільшення ролі нотаріату, альтернативних способів вирішення спорів, удосконалення системи приватноправової юрисдикції, що в комплексі сприяє підвищенню ефективності вітчизняної системи цивільної юрисдикції. Змістом публічно-правових елементів у цивільному процесі є: забезпечення розгляду юридичної справи судом і врегулювання спірних матеріально-правових правовідносин шляхом ухвалення правозастосовного акта індивідуального характеру; гарантування

дотримання та забезпечення обов'язкових стандартів справедливого судового розгляду, зокрема, права на доступ до суду, верховенства права, принципів правової визначеності та пропорційності.

Автори доходять висновку, що поєднання публічних і приватних засад є однією із головних тенденцій розвитку сучасного цивільного процесу, яка характеризує його як саморегульовану систему та визначає напрями оптимізації механізму забезпечення захисту прав (інтересів) громадян і юридичних осіб у порядку цивільного судочинства. Формами реалізації приватних засад у цивільному процесі є: прояв диспозитивності як принципу та методу цивільного процесу; реалізація приватних засад через розширення системи досудових, судових (судове примирення), позасудових і приватних альтернативних форм та методів врегулювання приватноправових спорів вирішення і врегулювання юридичних конфліктів та спорів; застосування процесуальних договірних конструкцій у цивільному процесі; існування різних механізмів вирішення спорів, юрисдикція яких розмежовується за допомогою засто сування приватних засад; запровадження інституту судового контролю за компетенцією недержавних юрисдикційних органів.

Сулейменов, Майдан. Доктрина приватного права у Казахстані: становлення, проблеми, перспективи розвитку / М. Сулейменов // Право України. – 2019. – № 2. – С. 175-195.

Останнім часом доктрина приватного права у Казахстані піддається серйозним випробуванням, зумовленим вторгненням у її сферу неприйнятних ідей та теорій. У ній завжди заперечувався дуалізм приватного права. Власне, процес розробки проекту Підприємницького кодексу Казахстану (ПК Казахстану) продемонстрував усю недолугість самої ідеї та неможливість створити повноцінний та ефективно функціонуючий Кодекс.

Головним досягненням автора та його колег визначено те, що розробники проекту ПК Казахстану відмовилися від атак на Цивільний кодекс Казахстану та визнали, що горизонтальні відносини, які ґрунтуються на принципі рівності сторін, не можуть регулюватися одночасно двома кодексами. Тепер ПК Казахстану регулює відносини по вертикалі, відносини між державою та підприємцем (що чітко виражено у преамбулі).

Автором доведено, що у ПК Казахстану наявні глави та розділи, які не мають регулятивного характеру – відносини, про регулювання яких ідеться, насправді регулюються спеціальними законами, тому

всі ці глави є абсолютно бланкетними та декларативними. Єдиним позитивним моментом ПК Казахстану є те, що він визнає регулювання цивільно-правових відносин цивільним законодавством.

У статті автор висловив такі пропозиції: 1) скасувати ПК Казахстану, прийняти Закон про підприємництво та “відпустити” решту законів, включених до ПК Казахстану, на свободу; 2) виключити з ПК Казахстану глави, які не мають змістовного навантаження, є декларативними та бланкетними; 3) виключити з ПК Казахстану норми, що регулюють цивільно-правові відносини.

Автор звертає увагу на проблему імплементації норм англійського права до казахстанського законодавства. Досліджено тенденції розвитку цивільного давства Республіки Казахстан, розглянуто принципи приватного права у Європейському Союзі та Казахстані.

Розглянуто питання імплементації окремих положень європейського приватного права (переддоговірна відповідальність, застереження про незмінність обставин, договірна відповідальність).

За результатами проведеного дослідження автор доходить висновку про те, що подальший розвиток цивільного законодавства у Казахстані тісно пов'язаний зі сприйняттям кращих взірців європейського приватного права. Водночас, на думку автора, не слід відмовлятися і від використання деяких інститутів англійського права, які можна трансформувати у конструкції, притаманні континентальному праву.

Беешу, Серджиу. Правова природа володіння / С. Беешу // Право України. – 2019. – № 2. – С. 196-206.

У статті досліджується правова природа володіння. Автор виділяє два основні підходи до визначення володіння. Зокрема, в юридичній літературі володіння визначається як фактичний стан або як право. Різниця в доктринальних підходах до визначення володіння обґрунтовується автором відповідними законодавчими нормами: у деяких актах цивільного законодавства володіння вважається правом, а в інших – фактичним станом (при цьому в більшості кодексів воно не відноситься безпосередньо ні до фактичного стану, ні до права, а завдання тлумачення відводиться теоретикам). Особлива увага автора звернена на категорії “законне володіння” і “незаконне володіння”. Також у статті приділено увагу

третьому підходу до визначення правової природи володіння, згідно з яким володіння є фактичним станом, що породжує права.

За результатами проведеного дослідження автором зроблено висновок про правову природу володіння у Цивільному кодексі Республіки Молдова (ЦК Молдови). Так, володіння визначено фактичним станом, що породжує правові наслідки. На підтримку зазначеної позиції наведені такі аргументи: 1) норми ЦК Молдови передбачають набуття володіння внаслідок бажаного здійснення фактичного володіння річчю, без вказівки, що володіння є фактичним станом; 2) ЦК Молдови не дає можливість зробити однозначний висновок, що володіння є речовим правом; 3) ЦК Молдови врегульовані чотири правові наслідки володіння: а) презумпція власності; б) набуття плодів добросовісним володільцем; в) захист володіння за допомогою речових позовів; г) набуття володіння внаслідок набувальної давності. Відповідно, на думку автора, володіння є фактичним станом, який породжує правові наслідки; 4) якщо припустити, що володіння є фактичним станом, який породжує правові наслідки, то це не означає, що необхідно розглядати його і як фактичний стан, і як право. До того ж автор не допускає змішування між правовими наслідками володіння і його правомочностями як елемента, що входить до складу юридичного змісту певного речового права.

Цолль, Фридерик. Академічний проект директиви про посередницькі он-лайн платформи – новий законодавчий інструмент договірному праву Європейського Союзу / Ф. Цолль, Л. Саванець // Право України. – 2019. – № 2. – С. 207-215.

Стаття присвячена дослідженню сучасного етапу розвитку європейського приватного права під впливом цифрової революції. Автори здійснюють аналіз передумов необхідності прийняття нового законодавчого інструменту договірному праву Європейського Союзу (ЄС) у сфері посередницької діяльності он-лайн платформ. Окрему увагу приділено проекту Директиви ЄС про посередницькі он-лайн платформи (проект Директиви), розробленого вперше в історії правотворення ЄС академічною спільнотою.

Метою статті є проведення аналізу сучасного етапу розвитку європейського приватного права під впливом цифрової революції, передумов необхідності прийняття нового законодавчого інструменту договірному праву ЄС у сфері посередницької діяльності он-лайн платформ та з'ясування особливостей

академічного проекту Директиви, розробленого вперше в історії правотворення ЄС академічною спільнотою.

Зростання ринку он-лайн платформ зумовило виникнення наукових дискусій стосовно необхідності регулювання нової форми економічних відносин. За висновками Європейської комісії перешкоду на шляху до стабільного розвитку і рення масштабів діяльності он-лайн платформ (як для постійних гравців ринку, так і для нових учасників) становлять відмінності національного законодавства держав – членів ЄС та фрагментарність регулювання.

Сучасний етап розвитку європейського приватного права є багатограним явищем, що враховує також і вплив цифрової революції, та зумовлює необхідність вироблення нового законодавчого інструменту в сфері договірних відносин за участю посередницьких он-лайн платформ.

Належною реакцією на спірні питання, зумовлені революцією цифрового ринку, стало розроблення провідними вченими держав – членів ЄС проекту Директиви. Сьогодні дискусійними серед дослідників залишаються питання виправдання будь-яких регулятивних дій сучасними змінами єдиного цифрового ринку, збереження балансу між захистом прав споживачів, свободою ринку та інновацією, форми майбутнього регуляторного інструменту.

Метод роботи над проектом Директиви частково був запозичений із методології Дослідницької групи існуючого приватного права ЄС (Research Group on the Existing EC Private Law (Acquis Group)) і включав порівняльно-правове дослідження сучасного законодавства та судової практики держав – членів ЄС, інструменти “м’якого права” (soft law): стандарти послуг, розроблені національними органами стандартизації; рекомендації, видані національними органами захисту прав споживачів.

Проект Директиви складається із семи глав та 29 статей, що охоплюють такі питання: сфера застосування та визначення понять; вимоги до інформації, передбаченої цією Директивою; прозорість лістингу; зв’язок через платформу; репутаційні системи зворотного зв’язку; обов’язок щодо захисту користувачів; імперативний характер; обов’язки оператора платформи стосовно клієнта та постачальника; відповідальність оператора платформи; регрес; прикінцеві положення.

Як зазначають розробники проекту Директиви, низка питань все ще залишаються предметом контрверсійних дискусій у середині робочої групи. Зокрема, це питання, що стосуються сфери проекту

Директиви, обраного підходу спільного регулювання репутаційної системи зворотного зв'язку, визначення межі відповідальності оператора платформи, розширення сфери захисту прав не тільки споживачів, а й усіх клієнтів он-лайн платформ, включаючи постачальників.

Таким чином, протягом останніх двох десятиліть он-лайн платформи докорінно змінили цифрову економіку та продовжують надавати багато переваг у сучасному цифровому суспільстві. Нині важливим є напрацювання ефективного правового масиву, що забезпечить майбутнє економічне зростання та функціонування спільного цифрового ринку ЄС. Вважаємо, що проект Директиви, розроблений вперше в історії правотворення ЄС академічною спільнотою, стане новим законодавчим інструментом для цифрового ринку ЄС.

Фоварк-Коссон, Беннедікт. Історія реформи французького договірного права / Б. Фоварк-Коссон // Право України. – 2019. – № 2. – С. 216-225.

Метою статті є аналіз етапів реформи зобов'язального і договірного права у Франції, виявлення чинників, що вплинули на проведення зазначеної реформи, а також короткий аналіз її результатів.

Автор висловлює думку, що реформа договірного права у Франції має потрійну мету: забезпечити більшу доступність і ясність договірного права Франції, встановити належну рівновагу між суперечливими цілями, а також надати більше привабливості праву Франції у міжнародному контексті. Ця реформа характеризується відкритістю для зовнішніх ідей. Такий дух відкритості, що є елементом її повноти, виник із розробок науковців та уряду, з конфронтації думок, висловлених у процесі багатьох консультацій, що дало змогу нейтралізувати крайнощі й досягти певного консенсусу щодо збалансованих позицій, а також з огляду на європейський і міжнародний контекст. Автор, спираючись на специфіку цивільно-правової традиції, наводить аргументи на підтримку позитивної відповіді щодо формування – через порівняльне право і національні кодифікації – загальноєвропейської правової культури. Він зазначає, що зобов'язальне право Франції постійно оновлювалося завдяки творчому потенціалу французьких суддів, учених, а також завдяки законодавчим ініціативам, які здійснювалися поза межами Цивільного кодексу Франції (ЦК Франції) (в інших кодексах чи в законодавчих нормах, не включених

до жодного кодексу). Однак це ускладнило прочитання французького законодавства. З усіх цих причин модернізований ЦК Франції вважався найкращим інструментом для сприяння правовій визначеності та ефективності бізнесу. Проте нове загальне договірне право Франції не є чистим аркушем, вільним від минулого. Воно має віднайти своє місце у комплексному правовому середовищі, що враховує, з міркувань правової визначеності, раніше укладені договори, а також волю сторін та існування спеціальних правових режимів, які не планується змінювати. Складне питання, яке виникло і, безумовно, викличе ухвалення судами певних важливих рішень, полягає у тому, чи є нові норми імперативними або необов'язковими, і це розходження характерне для традиції цивільного права. Автор підкреслює, що модернізований ЦК Франції у редакції 2018 р., а також його перекладена версія, тепер є частиною правової спадщини Європи.

Бем, Маркіян. Відповідальність за порушення законодавства про захист персональних даних: проблеми відповідності законодавства України вимогам регламенту Європейського Союзу щодо захисту персональних даних (GDPR) / М. Бем, І. Городиський // Право України. – 2019. – № 2. – С. 237-255.

Правові аспекти захисту персональних даних набувають усе більшої важливості як із практичної, так і з доктринальної точки зору. Право на приватність в епоху, коли з'являється все більше можливостей для обробки інформації про нас та наше особисте життя, потребує свого глибинного переосмислення, зокрема й у питанні відповідальності за порушення. Попри те, що в останні роки в Україні 5" з'явилося багато публікацій, котрі розкривають різноманітні аспекти захисту персональних даних, проблематика відповідальності за порушення відповідних стандартів у вітчизняній правничій літературі практично нерозроблена.

Ободовський, Олександр. Про застосування статей про кримінальну відповідальність за бандитизм та за створення злочинної організації / О. Ободовський // Право України. – 2019. – № 2. – С. 256-273.

Вчинення одного злочину однією особою – це найпростіша ситуація, яка може виникнути у правозастосовній практиці. Складнішими є ситуації, коли одна особа вчиняє кілька злочинів або один злочин вчиняється кількома особами (у співучасті). Ще більш складними є ситуації, коли кілька злочинів вчиняються кількома

особами, а серед таких ситуацій – вчинення злочинів стійкими об'єднаннями, створення яких та участь у яких самі по собі є злочинними. І чи не найбільш спірним є вирішення питання про кваліфікацію злочинів, вчинених бандою і злочинною організацією.

Мета статті – встановити, чи є особливості у застосуванні статей Кримінального кодексу України (КК України) про відповідальність за бандитизм і за створення злочинної організації в сучасних умовах, та визначити перспективи збереження відповідних статей у КК України.

Підходи до кваліфікації злочинів, вчинених бандою, змінювалися кілька разів. Від самого початку складом бандитизму охоплювалися усі злочинні діяння, вчинені бандою, і такі діяння самостійної кримінально-правової оцінки не отримували. Ця позиція обґрунтовувалася тим, що бандитизм карався дуже суворо.

Пізніше був запропонований інший підхід: ті злочини, які каралися більш суворо, ніж бандитизм, підлягали самостійній кримінально-правовій оцінці. А нині всі злочини (незалежно від суворості покарання, передбаченого за них) мають додатково кваліфікуватися за статтями про відповідальність за такі злочинні діяння. Цей же підхід запропонований і для кваліфікації злочинів, вчинених злочинною організацією.

Зміна підходів до караності злочинів, вчинених бандою, призвела до того, що бандитизм поступово втратив свою сутність і зараз є лише оболонкою, яка вимагає внутрішнього наповнення. Самостійної сутності не має і такий злочин, як створення злочинної організації (принаймні у формах створення злочинної організації, участі у ній та участі у злочинах, вчинюваних злочинною організацією).

Доведено, що підхід, відповідно до якого злочини, вчинені бандою і злочинною організацією, підлягають додатковій кваліфікації за статтями про відповідальність за ці злочини, є вразливим. Ця вразливість виявляється, зокрема, у тому, що: перебільшуються превентивні можливості статей про відповідальність за бандитизм і за створення злочинної організації; порушується принцип закону про кримінальну відповідальність; порушується системний заборони подвійного інкримінування.

Проблеми у застосуванні статей КК України про відповідальність за бандитизм і за створення злочинної організації можуть бути вирішені шляхом внесення змін до КК України (законодавчий рівень). До внесення таких змін – шляхом безпосереднього

застосування норм Конституції України як норм прямої дії (правозастосовний рівень).

Данілов, Артем. Контроль арбітражного керуючого за задоволенням вимог кредиторів за зобов'язаннями, на які не поширюється дія мораторію / А. Данілов // Право України. – 2019. – № 2. – С. 274-285.

Основною метою процедури банкрутства є справедливий розподіл конкурсної (ліквідаційної) маси неплатоспроможного боржника між його кредиторами. На відміну від конкурсних кредиторів, які можуть отримати задоволення своїх вимог виключно в межах конкурсу на принципах черговості та пропорційності, кредитори, на вимоги яких не поширюється дія мораторію, можуть отримати задоволення позачергово. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання належної правової регламентації та ефективної практичної реалізації контролю арбітражного керуючого за виконанням боржником грошових зобов'язань перед кредиторами, на вимоги яких не поширюється дія мораторію, оскільки преференційний порядок їх задоволення справляє відчутний вплив на рівновагу інтересів сторін у справі про банкрутство.

Положення чинного Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”, яким унормовано питання контролю, містять суттєві прогалини, що на практиці створює проблеми у суб'єктів правозастосування, зокрема суддів, сторін справи про банкрутство, Міністерства юстиції України, та передусім в арбітражних керуючих. Невирішеним залишилося це питання і в щойно прийнятому Кодексі України з процедур банкрутства, в якому не зазнав будь-яких змін порядок здійснення арбітражним керуючим контролю за виконанням боржником грошових зобов'язань перед кредиторами, на вимоги яких не поширюється дія мораторію.

Метою статті є аналіз причин, що мають негативний вплив на практичну реалізацію функції контролю арбітражного керуючого за виконанням боржником грошових зобов'язань перед кредиторами, на вимоги яких не поширюється дія мораторію, а також викладення пропозицій щодо шляхів забезпечення ефективності здійснюваного контролю.

Контроль за задоволенням вимог кредиторів розглянуто як сукупність послідовних дій, що здійснюються арбітражним керуючим з метою досягнення покладених на нього завдань у процедурах

банкрутства. Сформульовані поняття та мета контролю лю за задоволенням вимог кредиторів, на які не поширюється дія мораторію, досліджено чинники, що забезпечують ефективність контролю; запропоновано заходи, спрямовані на підвищення дієвості контролю арбітражного керуючого за задоволенням вимог кредиторів, на які не поширюється дія мораторію.

Зроблено висновок, що низька ефективність контролю арбітражного керуючого за задоволенням вимог кредиторів, на які не поширюється дія мораторію в процедурах банкрутства, обумовлена неповнотою законодавчого регулювання, яка, з огляду на спеціально-дозвільний тип правового регулювання діяльності арбітражного керуючого, не може бути зведена до проблеми тлумачення.

Городовенко, Віктор. Міжгалузеве дослідження проблем судового захисту публічних інтересів - актуальний напрям розвитку інтегративної юриспруденції / В. Городовенко // Право України. – 2019. – № 2. – С. 286-289.

Запроваджена в Україні судово-правова реформа, метою якої є створення законодавчих, організаційних умов для утвердження в Україні незалежної, ефективної та відповідальної судової влади, якій довіряє суспільство, базується на загальноновизнаних міжнародних засадах здійснення правосуддя, міжнародних гарантіях прав особи, зокрема у сфері судочинства.

Юридична Україна : щомісяч. наук. журн. / Нац. акад. правових наук України, Київ. регіон. центр, Н.-д. ін-т приват. права і п-ва, ТОВ "Юрінком Інтер". – Київ: Юрінком Інтер, 2003. - Виходить щомісяця. - ISSN 2308-9636

Юридична Україна. – 2019. – № 1-2.

Савчин, М. В. Право на самовизначення та сецесія / М. В. Савчин // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 4-16.

У статті розкривається проблема сецесії у контексті засади територіальної цілісності як принципу конституційного і міжнародного права. Дилема права на самовизначення та сецесії аналізується через призму цілісної інтерпретації правової матерії у зв'язку із соціологією, політологією та культурологією. Право на сецесію певної спільноти визначається її здатністю ідентифікуватися та створити життєздатні інститути публічного

міста / М. В. Іншеков, Я. В. Любутина // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 38-41.

У даній статті викладено основи роботи працівників поліції в малих групах. Визначено основні помилки правоохоронців під час виконання службових завдань. Розкрито основні напрями взаємодії поліцейських у складі малих груп. Висвітлені основні принципи роботи вказаних підрозділів. Наголошено на доцільності розробки даної проблематики. Пропонується підвищити рівень практичної підготовки працівників поліції для збереження життя та здоров'я працівників поліції.

Лизогуб, Я. Г. Науковий нарис законодавчих прогалин у злочинах терористичної спрямованості / Я. Г. Лизогуб // Юридична Україна. –2019. – № 1-2. – С. 42-47.

Стаття містить аналіз злочинів терористичної спрямованості під кутом зору доцільності їх законодавчого випису в КК України. Автор зробив спробу наочно сформулювати і наявні, на його думку, вади зазначеної групи злочинів, проілюструвавши та обгрунтувавши проблемні, з кримінально-правової точки зору, місця.

Семенюк, О. Г. Механізм зародження терористичного руху / О. Г. Семенюк // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 47-55.

У статті досліджуються об'єктивні та суб'єктивні чинники, які сприяють втягуванню певного соціального прошарку у терористичний рух. Доводиться, що існування чинників кризи ідентичності різних культурних, соціально-політичних, релігійних та етнічних груп, навіть підкріплені колективним почуттям образи та наявністю чіткого образу ворога, якого слід здолати, є лише необхідною, але недостатньою умовою для формування груп, які боротимуться за отримання колективних благ за допомогою терористичного насильства. Достатню умову такого розвитку подій забезпечує поява лідерів, яким можна довіряти, які говорять зрозумілою мовою і можуть повести вперед. Аргументується позиція, що організатори тероризму не здатні створити розгалужену мережу прибічників насильницьких методів розв'язання соціальних конфліктів без широкого соціального підґрунтя.

Кохан, Н. В. Вирішення трудових спорів у спрощеному позовному провадженні / Н. В. Кохан // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 55-60.

У статті розглядаються новели Цивільно-процесуального кодексу України, які є складними у правозастосуванні. Вони вводять нову категорію справ у цивільному провадженні, а саме категорію малозначних справ, які підлягають розгляду у спрощеному позовному провадженні. У дослідженні автор співвідносить поняття «спори, що виникають з трудових правовідносин» і «малозначні справи», а також поняття «справи незначної складності» і «малозначні справи». Здійснюються порівняння змін, які вносяться до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України.

Волощук, О. Т. Арбітраж АД Н ОС поняття та специфічні риси / О. Т. Волощук, М. О. Гетманцев // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 60-69.

У статті проводиться дослідження поняття та правової природи арбітражу, його основних та специфічних рис, які дають змогу відрізнити його від постійнодіючого арбітражу.

Динник, І. П. Механізми реформування судової системи в Україні: реалії та очікування / І. П. Динник // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 69-72.

Висвітлено система правосуддя в Україні за своїм змістом та цінностями має мало спільного із судовими системами розвинених країн Європи і світу. Рівень довіри до неї в Україні найнижчий в Європі та один із найнижчих у світі.

Гладкий, В. В. Концептуалізація попередження та протидії непотифічній практиці в Україні / В. В. Гладкий // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 72-75.

Висвітлено непотифічну практику, як вид фаворитизму вказує на те, що непотифічна вид фаворитизму (окремої форми корупції).

Гальченко, В. С. Корупція і безпека довкілля / В. С. Гальченко // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 76-78.

Висвітлено питання корупції у питаннях довкілля.

Євтушенко, О. Корупція і права людини / О. Євтушенко // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 79-81.

Висвітлено питання правлюдини та корупції (зв'язок з реалізацією правлюдини та корупційні правопорушення).

Подоляка, Т. Створення спеціалізованих судових органів як спосіб боротьби з корупцією / Т. Подоляка // Юридична Україна. – 2019. – № 1-2. – С. 82-85.

Корупція та способи боротьби з нею.

Погрібний С. О. Публічні інтереси у цивільному судочинстві та конституційному провадженні: міжгалузевий погляд на захист / С. О. Погрібний // Юридична Україна. –2019. – № 1-2. – С. 86-88.

Рецензія на монографію з питань публічних інтересів у цивільному судочинстві.